

FACTORS INFLUENCE ON FIRE SUPPORT IN OPERATIONS

Radoslav B. Chalakov, Dilyan K. Markov

***Annotation:** The planning and conduct of operations required a "new reading" of the problem of increasing the firepower and the processes of improving the means and forms for the management of the forces and means of fire maintenance. This in turn has led to the need for a timely process of identifying factors that will affect fire maintenance.*

***Keywords:** artillery, factors, fire support.*

ФАКТОРИ, ВЛИЯЕЩИ НА ОГНЕВАТА ПОДДРЪЖКА В ОПЕРАЦИИТЕ

Радослав Б. Чалъков, Дилян К. Марков

Анализът на сегашната военна и политическа ситуация в света показва, че в основата на тенденциите в развитието на геополитическите процеси през следващите 10-20 години е възможна борба между държавите по света, чийто основни причини са: политически, икономически, енергийни, териториални, етнически, религиозни, като желанието им да разрешат противоречията помежду им ще бъде с помощта на различни средства, включително използването на *военна сила*¹.

Това води след себе си факта, че *войната на бъдещето става война на интелекта, технологиите, конфронтация, основана на информация и технологично превъзходство!*

Тези параметри, налагат не само внимателното им проследяване, но и своевременно намиране на адекватни решения за усъвършенстване на съществуващи или създаване на нови отбранителни способности.

Огневата поддръжка, като част от отбранителни способности, цели най-вече снижаване на боеспособността на противостоящите сили. Това се постига чрез съвместна огнева поддръжка на сухопътните войски, военновъздушните, военноморските и специалните сили, по военните формирования, обектите и други цели на противостоящите сили, за постигане на тактически или оперативни цели.

Особеността на огневата поддръжка в операциите може да се определи като двупосочен процес, нейната динамика и маневреност зависи от огромен брой **фактори**, чието влияние върху хода и резултата от военните действия често става нееднозначно и повишава степента на несигурност на същата. Положението, развиващо се в хода на операциите се характеризира с голямо разнообразие от връзки и отношения, а неговият специфичен анализ е най-трудният и отговорен момент при вземане на решение за дадена операция.

Както е показано на фигура 1, факторите, влияещи върху ефективността на огнева поддръжка в бойни операции, са разнообразни, но най-значими са тези, които са свързани с начините, по които ще се извършва тя.

---

¹ *Военна сила е професионална организация, официално упълномощена от суверенна държава да използва смъртоносна или несмъртоносна сила и оръжия, за защити интересите на държавата.*

Фиг. 1. Фактори, влияещи на огневата поддръжка в операции

Всяка една страна може да използва различни методи на водене на операция, но степента на влияние на огневата поддръжка върху посоката на развитието ѝ ще бъде различна, тъй като ще зависи от искания резултат, който трябва да се постигне, обвързвайки се със специфичните условия на ситуацията обуславящи се от различни фактори.

Провеждането на военни операции се извършва с активно и съзнателно противопоставяне/противодействие от ПС, преследващ оперативните си цели. При тези условия ключът към успеха е използването на **изненадващия фактор**. Смачкващата сила на първия огневи налет може да изненада ПС, да ги дезорганизира, да ги доведе до пълна обърканост, така, че да не може да се осигури адекватна съпротива, което без съмнение ще повлияе на ефективността на действията на формиранията и на мащабите на техните загуби. Това значително ще отслаби групирането на ПС и значително ще намали способността им за въздействие при последващи действия от страна на маневрените формирания на собствените сили.

Друг фактор от първостепенно значение е **времето**, като продължителност на събитията.

Военната история изобилства от много примери, когато за осъществяване проектирането на операции е било необходимо да се задържат основните групировки на ПС по всяко време, за да се спечели време с цел прегрупиране и концентриране на войски за последващи и евентуални действия. Същевременно увеличаване на продължителността на активните бойни операции може да се окаже неблагоприятно за тяхната ефективност, тъй като това води след себе си до увеличаване на материалните, техническите, енергийните и финансовите разходи и най-вече човешки загуби.

Важно влияние върху ефективността на огневата поддръжка в бойни операции оказва **характерът на взаимодействията**. Координираното прилагане на групи от различни типове и видове сили е възможно само в случай на единство при разбиране на целите, задачите и реда на тяхното изпълнение в пространството и времето. Това единство се постига чрез умело организиране на командването, управлението, комуникацията и взаимодействието на силите.

Опитът от минали години и особено от скорошни военни конфликти дава много примери, когато страната, която има превъзходство в средствата за въоръжена борба, бъде победена в следствие на слабата организация на командването и управлението. В съвременните конфликти изискванията за управление стават още по-строги. Това се превърна в един и същ решаващ фактор както за количеството и качеството на силите и средствата, така и за състоянието на нивата на взаимодействие. Нивото на организация на взаимодействието между силите и средствата за огнева поддръжка също оказва голямо влияние върху резултата на бойните операции, поради факта, че зависи от използването на възможностите на различните въоръжения, както и интегриране на бойните им потенциали.

Най-важният фактор, който упражнява доминиращо влияние върху курса и резултата на огневата поддръжка в бойните операции **са силите и средствата**, с които разполагат. Средствата уве-

личават възможността за противопоставяне на огневата мощ на силите на всяка една страна. Възможностите за маньовъра, осигуряват хармонично съчетаване на основните елементи на бойните операции, а огневата мощ, защитата и маневреността, дават възможност за постигане на целта на военните операции за кратко време.

В съвременната военна история такива примери са военните конфликти в Грузия, Сирия и Украйна. Каквито и да са възгледите и симпатиите на експертите, анализиращи силните и слабите страни на действията на страните в конфликта в източната част на Украйна, те се съгласяват, че подобно на събитията на източния фронт по време на Втората световна война, особеността на територията и релефа оказват силно влияние върху бойните действия, а силите и средствата за огнева поддръжка стават основен фактор влияещ върху операцията.

Като основни подфактори, които са определящи за **огневите възможности** на силите и средствата за огнева поддръжка се открояват:

- характера на целта и степента на защитеност от огнево въздействие;
- степента на поразяване (унищожаване, неутрализиране и др.);
- вид на огъня, необходим за изпълнението ѝ;
- калибъра и количеството на привличаните за стрелба средства за огнева поддръжка (минохвъргачки, артилерийски системи, РСЗО, ракетни комплекси);
- количеството и вида на бойните припаси, назначени за изпълнение на задачата;
- условията, при които се изпълнява тя (време, разстояние на стрелбата, способ за определяне на изходните данни за стрелба за поразяване, условия за наблюдение на резултатите от стрелбата и т.н.).

Сред факторите, които трябва да бъдат взети по внимание при планиране на огневата поддръжка в бойни операции е **инфраструктурата**, която обхваща:

- брой на засегнатите обекти,
- тяхното географско разположение (от гледна точка на техния обхват),
- наличието на уязвими точки, тяхната опасност за околната среда,
- нивото на оборудване на съоръженията с активни и пасивни средства за защита и др.

Характеристиките на целите имат значителен ефект върху такъв индикатор за ефективност на бойни операции, тъй като нанесените щети ще възпрепятстват действията на ПС.

Ниво на сигурност и стабилност на военните операции е фактор, влияещ цялостно върху тях, тъй като оказва значително влияние върху организираното и навременно влизане във военните операции на войските (силите) и по-нататъшното изпълнение на възложените задачи.

Степента на влияние на всеки вид сигурност върху резултата от бойни операции е различна и зависи от променящата се ситуация. Ако условията на ситуацията дават възможност за стабилно и непрекъснато снабдяване на войските (силите) с материални и технически средства, тогава влиянието на този фактор ще бъде стабилно.

От друга страна, усложняването на ситуацията може да доведе до трудности при снабдяване и вследствие на това да доведе до намаляване на ефективността на бойните операции. Реализирането на пълните възможности на средствата за огнева поддръжка до голяма степен зависи от ефективността на системите за логистично осигуряване, т.е. своевременното и гарантирано снабдяване.

При оценката на нивото на материалната и техническата поддръжка на войските (силите) е необходимо да се вземе предвид икономическото състояние на зоната на операцията по отношение на възможностите за използване на местни ресурси за осигуряване на войските (транспорт, ремонт, медицинско осигуряване и др.).

Сред всички видове сигурност, оперативните видове сигурност, включително разузнаване, електронна война, оперативни прикривания, психологическа борба, ще окажат най-силно влияние върху хода и резултата от военните операции.

Околната среда е един от значимите фактори, влияещи върху планирането на огневата поддръжка. Оборудването на районите в инженерно отношение, използването на методите за повишаване жизнеспособността на войските, възможностите за свобода на действията, влияние на времето върху ефективността на огневата поддръжка в бойните операции са сред факторите на

околната среда. Съвременното военно оборудване направи войските по-независими по отношение на климатичните условия, което оказва положително влияние върху живучестата.

Важен фактор за постигането на успех в огневата поддръжка в операцията и за значително минимизиране на собствените загуби е бойната оценка. Текущият модел на бойна оценка следва да има три основни компонента:

- оценка на бойните загуби;
- оценка на ефективността на боеприпасите;
- препоръки за повторно нанасяне на удари и водене на огън.

Тя пряко влияе върху решенията за провеждане на огневата поддръжка, както и върху решенията на командирите за поразяване на целите.

Възможности на групировката на ПС са фактор не на последно като значимост и важност влияещ на огневата поддръжка. Характерът и продължителността им зависят от трудни за прогнозиране подфактори, по-важни, от които са:

- решение за възстановяване на боеспособността на целите и на групировките на ПС като цяло;
- мероприятията по реорганизацията и бързото комплектуване на загубилите боеспособност формирания;
- обемът и характерът на ремонтно-възстановителните работи;
- възможностите за попълване на загубите в хода на операцията;
- възможността за бързо прегрупиране, извеждане от боя и въвеждане на свежи формирания и други мероприятия.

Анализът показва, че факторите, влияещи върху ефективността на огневата поддръжка в бойните операции могат да бъдат класифицирани, **чрез тяхната промяна и степен на сигурност** както е показано на фигура 2.

Фиг. 2. Класификация на факторите, влияещи на огневата поддръжка в операции

В зависимост от възможността им за промяна, те се разделят на променливи и непроменливи. В областта, свързана с огневата поддръжка, повечето фактори са свързани с променливи такива. Това се дължи на факта, че военните действия са труднопрогнозируеми. В съвременните конфликти отпадна понятието „непрекъснат фронт”.

Необходимо е да се отбележи, че последните конфликти в Грузия, Сирия и Украйна се водят на ограничен театър на военните действия с предварително ограничени цели.

Изборът на методи за провеждане на бойни операции, организацията на контрола и взаимодействието, бойният състав и други фактори зависят от правилното планиране. Като основната цел е не унищожаването на ПС, а да бъде убеден, че продължението на конфликта е безсмислен. В този случай говорим за „Войната на изтощение на ПС”. Като център на тежестта вече ще бъдат

изтощените ПС, защото операциите се водят срещу неголеми професионални и непрофесионални армии.

Като пример е необходимо да се посочи, че при използване на силите и средствата за огнева поддръжка в бойни операции, се променят пространствените и времеви граници на военните действия. Промяната в стойностите на тези параметри може да позволи да се определи разумен метод за провеждане на военни операции, необходимата ефективност на използването на възможностите на огневата поддръжка в бойните операции с минимално възможно ниво на собствените загуби.

На свой ред непроменливите фактори включват тактическите и техническите характеристики на системите, географските координати на стационарните военни обекти, индустриални съоръжения и други.

По степен на несигурност факторите, влияещи върху ефективността на огневата поддръжка в бойните операции, са разделени на **предвидими и случайни**. Броят на предвидимите фактори ще е изключително ограничен. Това се дължи на факта, че ПС се опитват да скрият истинските си намерения и планове. В същото време са известни някои фактори по обективни причини: минималното време за преместване (пренасочване) на сили и средства, минималното необходимо количество на запаса от материални и технически средства, гориво за запазване на бойните способности на единици, обхват на видовете огневи средства и др.

Сред всички видове **случайности**, най-мощното влияние върху ефективността на огневата поддръжка в бойните операции се дължи на случайността, причинена от лошо прогнозираните действия на ПС. Това се обяснява с факта, че силите целенасочено се опитват да разрушат плановете на отсрещната страна и да наложат волята си върху нея в интерес на постигането на поставената цел.

В един недобре функциониращ механизъм при планиране на огневата поддръжка в бойни операции, това може да доведе до отслабване или загуба на контрол върху протичането на военните действия, водещи до загуба на инициативност и други негативни последици.

Едно от най-важните изисквания при планирането на огневата поддръжка е идентифицирането на основните фактори, които имат решаващо значение за посоката и резултата на операцията. Не е необходимо да се анализират само основните фактори. Изисква се да се изследват вторични фактори, тъй като на определен етап от бойните операции тяхното значение може да се промени в зависимост от преобладаващите условия. Такива фактори са:

- способности за преминаване на войските в настъпление (с изнасяне от дълбочина или от непосредствено съприкосновение);
- отдалечението на изходния район за настъпление от предния край на отбраната на ПС;
- организация на отбраната;
- наличните сили и средства за провеждане на огневата подготовка на атаката в настъпателни операции;
- ролята и мястото на сухопътния компонент в настъпателната операция на съвместните оперативни сили;
- ролята на близкия бой при решаването на задачата за нанасяне на главния удар в отбраната на ПС;
- началното съотношение на силите и средствата към началото на близкия бой и исканото съотношение на завършващия етап от операцията;
- наличното време за организиране и провеждане на огневата подготовка на атаката и други.

В заключение, следва да се подчертае, че при вземането на решение за операциите е изключително важно не само да се обмисли възможността тези фактори да повлияят на курса и резултата от военните действия, а да се проучат и обмислят фактори в тяхната цялост и взаимна зависимост.

Факторите, оказващи влияние върху ефективността на огневата поддръжка в бойните операции, са разделени на **предвидими и случайни**. Но и в двата случая няма разделяне по важност, защото изискванията при планирането на огневата поддръжка, е да се идентифицират основните фактори, които ще имат решаващо значение за посоката и резултата на операцията. Важно е да се

изследват и вторичните фактори, тъй като на определен етап от бойните операции тяхното значение може да се промени в зависимост от преобладаващите условия.

Като най-важен фактор за постигане целите на операциите, водени с обикновени средства, може да се открие надеждната огнева поддръжка, завоюване и непрекъснато удържане на огнево превъзходство над ПС при всякакви условия на обстановката.

References:

1. Доктрина за сухопътни операции.
2. Доктрина за съвместно определяне и поразяване на целите.
3. http://dokwar.ru/publ/vooruzhenie/artillerija_i_rszo/perspektivy_razvitija_artillerii/14-1-0-942;
http://www.mediapool.bg/files/224/Ukraine_%20Russia%E2%80%99s%20new%20art%20of%20war%20-%20FT.pdf.